FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

den 14 oktober 2004 *

I mål T-137/02,

Pollmeier Malchow GmbH & Co. KG, Malchow (Tyskland), företrätt av advokaterna S. Völcker och J. Heithecker,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av V. Kreuschitz och V. Di Bucci, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaten M. Núñez-Müller, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2002/821/EG av den 15 januari 2002 om det statliga stöd som Tyskland har beviljat till förmån för Pollmeier GmbH, Malchow (EGT L 296, s. 20),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden H. Legal samt domarna V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras och N. J. Forwood,

justitiesekreterare: byrådirektören D. Christensen,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 4 mars 2004,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

1 Artonde och nittonde skälen i kommissionens rekommendation 96/280/EG av den 3 april 1996 om definitionen på små och medelstora företag (EGT L 107, s. 4) har följande lydelse:

"Oberoende är också ett grundläggande kriterium i det att ett litet eller medelstort företag som ägs av en stor koncern har tillgång till finansiering och stöd som dess konkurrenter av samma storlek inte har. Det finns också behov av att utesluta juridiska enheter som består av små och medelstora företag, som bildar en gruppering, vars ekonomiska makt i realiteten är större än ett litet eller medelstort företags.

Med hänsyn till kriteriet med ägaroberoende bör medlemsstaterna, Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden säkerställa att definitionen inte kringgås av de företag som formellt uppfyller kriteriet, men som i själva verket kontrolleras av ett stort företag eller gemensamt av flera större företag."

2 I tjugoandra skälet i rekommendation 96/280 anges att "[f]öljaktligen måste tämligen strikta kriterier fastställas för att definiera små och medelstora företag, om de åtgärder som är avsedda för dem verkligen skall komma de företag för vilka storleken utgör ett handikapp till godo".

3 I artikel 1 i bilagan till rekommendation 96/280, som har rubriken "Definition på små och medelstora företag antagen av kommissionen", föreskrivs följande:

"1. Små och medelstora företag (SMF) definieras som företag som

— har färre än 250 anställda, och

— antingen

en årlig omsättning som inte överstiger 40 miljoner [euro], eller

en årlig balansomslutning som inte överstiger 27 miljoner [euro],

— och som uppfyller kriteriet om oberoende såsom det definieras i punkt 3 i denna artikel.

...

3. Med ett oberoende företag avses ett företag, i vilket ett enskilt företag eller flera företag gemensamt, som inte uppfyller definitionen på små och medelstora företag ... inte innehar 25 % eller mer av kapitalet eller rösträtten. ...

4. Vid beräkning av de trösklar som avses i 1.1 ... ovan är det följaktligen nödvändigt att lägga samman de relevanta siffrorna för företaget som är mottagare och för alla företag som det direkt eller indirekt kontrollerar genom innehav av 25 % eller mer av aktiekapitalet eller av rösträtten.

...

6. Om ett företag vid datum för bokslut överstiger eller understiger de trösklar för antalet anställda eller de ekonomiska högsta nivåer som angetts, skall detta leda till att företaget får eller förlorar sin status som 'SMF' ... endast om detta fenomen upprepas under två på varandra följande räkenskapsår.

...

8. Trösklarna för omsättningen och balansomslutningen gäller senast godkända tolv månaders räkenskapsperiod. Om företaget är nyetablerat och om bokslutet inte har blivit godkänt, beräknas trösklarna på grundval av en trovärdig uppskattning som görs under räkenskapsåret."

4 I punkt 3.2 första och fjärde styckena i kommissionens meddelande 96/C 213/04 — Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till små och medelstora företag (EGT C 213, s. 4) (nedan kallade riktlinjer för små och medelstora företag) anges följande:

"Vid tillämpningen av dessa riktlinjer skall 'små och medelstora företag' definieras i enlighet med ... rekommendation [96/280]

...

De tre villkoren (antal anställda, omsättning eller balansomslutning, oberoende) är kumulativa, vilket innebär att alla tre skall uppfyllas. Villkoret om oberoende, enligt vilket ett stort företag inte får inneha 25 % eller mer av små och medelstora företag, har uppkommit på grund av den metod som tillämpas i många medlemsstater där denna procentsats betraktas som den tröskel från och med vilken kontrollen är möjlig. För att behålla endast de företag som faktiskt utgör oberoende små och medelstora företag är det lämpligt att undanröja juridiska konstruktioner av små och medelstora företag som bildar ekonomiska grupper vars makt är större än små och medelstora företags makt. För beräkning av trösklarna för antalet anställda och finanserna bör således uppgifterna för det stödmottagande företaget och för alla företag i vilka det direkt eller indirekt innehar 25 % eller mer av kapitalet eller rösträtterna läggas ihop."

5 Den huvudsakliga ordningen för regionalt stöd i Tyskland har införts genom lagen om det allmännas uppgifter (Gemeinschaftsaufgabe), "Förbättring av regionala näringsstrukturer". Det 27:e gemensamma ramprogrammet antogs med tillämpning av denna lag för åren 1996–1999 (nedan kallat det 27:e gemensamma ramprogrammet) och godkändes av kommissionen den 12 juni 1999 (EGT C 166, s. 9). I enlighet med det 27:e gemensamma ramprogrammet kan, vad beträffar investeringar i delstaten Mecklenburg-Vorpommern, stöd beviljas med upp till 50 procent av de stödberättigande bruttoinvesteringskostnaderna (nedan kallade stödberättigande bruttoinvesteringskostnader) med avseende på små och medelstora företag och med upp till 35 procent med avseende på stora företag.

6 Det framgår av kommissionens beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 93.2 i EG-fördraget, nu artikel 88.2 EG, med avseende på det 27:e gemensamma ramprogrammet (EGT C 80, 1999, s. 3) respektive det 26:e gemensamma ramprogrammet (EGT C 341, 1997, s. 4), att den definition av små och medelstora företag som föreskrivs i riktlinjerna för små och medelstora företag följs i dessa ordningar.

Bakgrund till tvisten

7 Sökanden, då under namnet Pollmeier GmbH, Malchow, ingav den 27 maj 1998 en ansökan om investeringsstöd. Ekonomiministeriet i delstaten Mecklenburg-Vorpommern beviljade genom beslut av den 2 september 1998, ändrat den 12 maj 1999, investeringsstöd på grundval av det 27:e gemensamma ramprogrammet för uppförande av ett sågverk i Malchow. Detta sågverk skulle uppföras i ett stödområde enligt artikel 87.3 a EG. Stödet begränsades till 16 384 600 tyska mark (DEM) (8 377 313 euro), vilket motsvarade 30,23 procent av de stödberättigande bruttoinvesteringskostnaderna på 54,2 miljoner DEM (27,7 miljoner euro).

8 Dessutom beviljades en ytterligare investeringspremie till ett belopp av 9,3 miljoner DEM (4,75 miljoner euro), motsvarande 17,15 procent av de stödberättigande bruttoinvesteringskostnaderna. Sökanden erhöll vidare den 27 januari 1999 medel från det europeiska återuppbyggnadsprogrammet till ett belopp av 5 miljoner DEM (2,55 miljoner euro) till en räntesats på 3,75 procent om året. Den förmån den nedsatta räntesatsen utgjorde motsvarade 0,80 procent av de stödberättigande bruttoinvesteringskostnaderna. De ovannämnda stödåtgärderna motsvarade totalt 48,18 procent av de stödberättigande bruttoinvesteringskostnaderna.

9 Efter en rad klagomål om statliga stöd till förmån för sökanden förelade svaranden genom skrivelse av den 17 april 2000 Förbundsrepubliken Tyskland att inkomma med upplysningar som var nödvändiga för att bedöma om dess stödåtgärder omfattades av en tidigare godkänd ordning.

10 Förbundsrepubliken Tyskland besvarade föreläggandet genom skrivelser som inkom till svaranden den 22 maj, den 16 juni och den 9 augusti 2000.

11 Svaranden underrättade i en skrivelse av den 13 mars 2001 den tyska regeringen om att den hade fattat beslut att inleda förfarandet enligt artikel 88.2 EG och förelade samtidigt denna att inkomma med upplysningar i enlighet med artikel 10.3 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88] EG (EGT L 83, s. 1). De berörda parterna upplystes om att förfarandet hade inletts och uppmanades genom publiceringen av skrivelsen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 9 juni 2001 (EGT C 166, s. 5) att inkomma med eventuella synpunkter.

12 Förbundsrepubliken Tyskland yttrade sig över beslutet att inleda förfarandet och besvarade det i föregående punkt nämnda föreläggandet genom skrivelse av den 15 maj 2001.

13 Svaranden fattade den 15 januari 2002 beslut 2002/821/EG om det statliga stöd som Tyskland beviljat till förmån för sökanden (EGT L 296, s. 20) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

14 Den bindande delen av det ifrågasatta beslutet har följande lydelse:

"Artikel 1

Det statliga stöd som [Förbundsrepubliken] Tyskland har beviljat till förmån för [sökanden], på 3 650 860 euro är oförenligt med den gemensamma marknaden."

15 Det är ostridigt att sökandens hela kapital vid den tidpunkt då stödet beviljades innehades av företaget Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, och att Ralf Pollmeier innehade hela kapitalet i detta företag. Företaget Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb innehade därutöver 60 procent av kapitalet i företaget Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och Ralf Pollmeier innehade den resterande delen, det vill säga 40 procent.

16 Fram till den 1 juni 1998 innehade Ralf Pollmeier även 74,25 procent av kapitalet i ett amerikanskt företag, Inland Wood Specialities, LP, Spokane (nedan kallat IWS), i vilket Ralf Pollmeiers bror innehade den resterande delen av kapitalet. Den 1 juni 1998 överlät Ralf Pollmeier 41 procent av andelarna i IWS kapital till sin syster, Doris Tegelkamp och 10 procent till John Gottwald. Därefter innehade Ralf Pollmeier således endast 23,25 procent av kapitalet i IWS.

17 Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, överlät den 17 juli 1999 sina samtliga tillgångar och skulder, utom sina andelar i kapitalet i Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och i sökandeföretagets kapital, till företaget Pollmeier Leimholz GmbH, Rietberg, som hade nybildats i detta syfte. Därefter flyttades sätet för Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb från Rietberg till Creuzburg och detta företags namn ändrades till Pollmeier Massivholz GmbH, Creuzburg. Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, ändrade därutöver namn till Pollmeier Creuzburg GmbH & Co. KG, Creuzburg, medan sökanden, som dittills kallats Pollmeier GmbH, Malchow, ändrade namn till Pollmeier Malchow GmbH & Co. KG, Malchow.

18 I skälen i det ifrågasatta beslutet anges följande:

"56 Det stöd som beviljades [sökanden] under åren 1998/1999 för grundandet av en sågverksverksamhet i Malchow, motsvarande en total stödnivå på 48,18 % brutto, beviljades enligt uppgift ur regionalstödsprogram som tidigare hade godkänts av kommissionen [det 27:e gemensamma ramprogrammet, lag om investeringspremier, medel från det europeiska återuppbyggnadsprogrammet].

...

59 [Svaranden] noterar att åtgärderna har beviljats i de mindre gynnade områdena enligt artikel 87.3 a [EG]. Vidare noterar man att den högsta tillåtna stödnivån enligt de tillämpliga programmen i sådana regioner är 35 % brutto för stora företag och 50 % brutto för små och medelstora företag. Dessa procentsatser utgör tak som skall användas för det totala stödet i de fall då stöd beviljats parallellt ur flera regionala stödprogram eller ur lokala, regionala, statliga källor eller gemenskapskällor.

60 Med hänsyn till åtgärdsnivån på 48,18 % brutto kan man konstatera att en förutsättning för stödet till förmån för [sökanden] av allt att döma var att det gynnade företaget uppfyllde kriterierna för små och medelstora företag som anges i de giltiga gemenskapsriktlinjerna och rekommendationen [96/280] när programmet beviljades.

...

70 [Svaranden] anser att [år] 1998 skall betraktas som beviljandeår. Följaktligen bör man koncentrera sig på antalet anställda och de finansiella uppgifterna för åren 1997 och 1996 för stödmottagaren. ...

71 [Svaranden] anser, till skillnad från [Förbundsrepubliken] Tyskland, att hänsyn skall tas till IWS, med säte i USA, vid definitionen av stödmottagaren. Under åren 1996 och 1997 bestod stödmottagaren av Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och IWS. Alla dessa företag kontrolleras direkt eller indirekt av Ralf Pollmeier och bedriver samma eller parallella verksamheter. Man kan därvid fastställa att de är ekonomiskt integrerade. Man kan inte hävda att något av dessa företag utgör en oberoende ekonomisk enhet. Graden av ekonomisk integrering är tillräckligt hög för att komma till slutsatsen att IWS tillsammans med de båda europeiska Pollmeier-sågverken utgör en ekonomisk enhet.

72 När man betraktar åren 1996 och 1997 blir resultatet att stödmottagaren inte var ett litet eller medelstort företag 1998. Under 1996 uppgick det sammanlagda antalet anställda till 416 och den sammanlagda årsomsättningen var 44,8 miljoner euro och

överskred därmed tröskelvärdena för små och medelstora företag. Under 1997 hade stödmottagaren 456 anställda, en årsomsättning på 66,73 miljoner euro och en balansomslutning på 29,19 miljoner euro. Uppgifterna för stödmottagaren överskred 1997 tröskelvärdena för små och medelstora företag. Följaktligen överskred stödmottagaren tröskelvärdena för små och medelstora företag under två på varandra följande räkenskapsår.

...

80 I rekommendationen [96/280] framgår klart att ett företag endast kan förlora eller få sin status som ett litet eller medelstort företag när tröskelvärdena överskrids eller underskrids under två på varandra följande räkenskapsår. Det står klart att stödmottagaren låg över tröskelvärdena för små och medelstora företag till och med den 1 juni 1998. Hänsyn måste tas till denna omständighet vid den nödvändiga granskningen av stödmottagarens status beträffande små och medelstora företag enligt artikel 1.6 i bilagan till rekommendationen. Vid den tidpunkt då stödet beviljades, allts. 1999, hade det stödmottagande företagets uppgifter legat under tröskelvärdena för små och medelstora företag under kortare tid än ett år. Detta faktum gör att [svaranden] drar slutsatsen att stödmottagaren formellt inte motsvarar definitionen av små och medelstora företag och att man inte heller kan konstatera att företaget vid den tidpunkt då stödet beviljades led av hinder som är specifika för små och medelstora företag.

...

82 [Svaranden] betvivlar att ... ägandebyte[t i IWS] kan ha andra skäl än att kringgå definitionen för små och medelstora företag.

83 Varken [Förbundsrepubliken] Tyskland eller stödmottagaren själv har lämnat någon förklaring till ändringen av ägandestrukturen för Pollmeier-gruppen. Uppenbarligen är det enda syftet med denna omstrukturering att se till att [sökanden] kommer i åtnjutande av de fördelar som gäller för små och medelstora företag för att kompensera för nackdelar som beror på storleken. En blick på Pollmeier-gruppens struktur, relationerna mellan andelsägarna för de olika Pollmeier-företagen och den ekonomiska integrationen mellan de olika enheterna i gruppen ger intryck av att denna företagsgrupp inte lider av de hinder som är specifika för små och medelstora företag enligt gemenskapens riktlinjer. Således profiterar särskilt [sökanden] genom marknadsnärvaron [av] de andra företagen i Pollmeier-gruppen och de befintliga sågverkens teknik, eftersom det inte behöver övervinna de hinder (tekniska och försäljningsmässiga) som normalt är förbundna med inträdet på den relevanta marknaden.

...

86 Eftersom stödmottagaren är ett stort företag motsvarar endast ett beviljat stöd upp till 35 % villkoren i stödprogrammet och följaktligen kan det därför endast betraktas som befintligt stöd till denna nivå. Resterande 13,18 % skall betraktas som nytt stöd. Eftersom detta beviljats utan samtycke från kommissionen är det olagligt.

..."

Förfarandet och parternas yrkanden

19 Sökanden har väckt talan i förevarande mål genom en ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 29 april 2002.

20 Sökanden har i skrivelse av den 26 november 2002 återkallat sitt andrahandsyrkande om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet, i den mån det belopp som skall återkrävas enligt artikel 1 överstiger 2 808 319,95 euro.

21 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (fjärde avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Som en processledningsåtgärd i enlighet med artikel 64 i förstainstansrättens rättegångsregler uppmanades sökanden att inkomma med vissa handlingar. Sökanden efterkom denna begäran inom den utsatta fristen.

22 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 4 mars 2004.

23 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet,

— förplikta svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.

24 Svaranden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

25 Till stöd för sin talan har sökanden åberopat tre grunder för ogiltigförklaring. Den första grunden avser felaktig rättstillämpning vid tillämpningen av rekommendation 96/280. Den andra grunden avser felaktig bedömning beträffande den omständigheten att kriterierna för definitionen av små och medelstora företag kringgåtts och den tredje grunden avser felaktig rättstillämpning och felaktig bedömning vid utvärderingen av den ekonomiska integreringen och huruvida hinder förelåg som är specifika för små och medelstora företag.

26 Den första och den tredje grunden skall bedömas tillsammans, eftersom båda i sak avser samma fråga, nämligen huruvida svaranden kunde göra en bedömning av den ekonomiska integreringen och huruvida ekonomiska hinder förelåg när denna bedömning gick utöver de kriterier som fastställs i rekommendation 96/280.

Den första och den tredje grunden: Felaktig rättstillämpning och felaktig bedömning vid tillämpningen av rekommendation 96/280

Parternas argument

27 Sökanden anser att kommissionen, när den antog rekommendation 96/280, ålade sig själv en viss tolkning av begreppet små och medelstora företag. Att separat bedöma ekonomisk integrering och hinder som är specifika för små och medelstora företag

utan att beakta kriterierna för definitionen av små och medelstora företag är därför rättsstridigt, eftersom dessa kriterier utgör grunden just för att avgöra om ekonomisk integrering och hinder som är specifika för små och medelstora företag föreligger. Enligt sökanden är syftet med rekommendation 96/280 just att standardisera bedömningen och att därmed säkerställa likhet och rättssäkerhet. Härav följer att kommissionen inte har möjlighet att gå utöver stödmottagarens formella ställning för att bedöma dess verkliga ekonomiska styrka.

28 Sökanden har gjort gällande att svaranden i det ifrågasatta beslutet felaktigt fastslagit att sökanden inte uppfyllde alla kriterier för definitionen av små och medelstora företag vid den avgörande tidpunkten. Sökanden har inte bestritt de omständigheter som ligger till grund för det ifrågasatta beslutet, men anser att svaranden inte kunde beakta de ekonomiska uppgifterna avseende IWS beträffande den ifrågavarande tidsperioden när den bedömde om sökanden skulle anses vara ett litet eller medelstort företag.

29 Sökandeföretaget har härvid först och främst hävdat att företagets hela kapital direkt eller indirekt innehas av Ralf Pollmeier. Sökanden anser att, eftersom Ralf Pollmeier är en fysisk person, han inte kan anses vara ett företag i den mening som avses i artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280. Härav följer enligt sökanden att företaget uppfyller kriteriet om oberoende.

30 Sökandeföretaget har för det andra hävdat att det uppfyller kriterierna för definitionen av små och medelstora företag, även om Ralf Pollmeier skulle anses vara ett företag i den mening som avses i artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280.

31 Om Ralf Pollmeier skall anses vara ett företag vid tillämpningen av artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280 skall enligt sökanden siffrorna för alla företag i vilka Ralf Pollmeier direkt eller indirekt innehade 25 procent eller mer av kapital eller rösträtt vid den tidpunkt då stöden beviljades läggas till då uppgifter fastställs som hänför sig till detta "företag".

32 Sökanden har härvid betonat att det ifrågavarande stödet beviljades genom beslut av den 2 september 1998, vilket ändrades väsentligt den 12 maj 1999.

33 Under denna tid innehade Ralf Pollmeier direkt eller indirekt 25 procent eller mer av kapitalet i företagen Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och i sökandeföretaget. Under denna tid innehade Ralf Pollmeier emellertid inte 25 procent eller mer av kapitalet i IWS eller av rösträtten i detta företags styrelse.

34 Sökanden anser att artikel 1.8 i bilagan till rekommendation 96/280 hänför sig till det senast godkända räkenskapsåret endast i samband med den beräkning som görs i syfte att tillämpa kriterierna för definitionen av små och medelstora företag på det stödmottagande företaget och inte för att ange de företag beträffande vilka uppgifter skall läggas till i den mening som avses i artikel 1.4 i bilagan till rekommendation 96/280. Härav följer att uppgifterna om det "företag" som utgörs av Ralf Pollmeier är identiska med de uppgifter som återfinns bredvid rubriken "Totalt" i den tabell som återges i punkt 70 i det ifrågasatta beslutet, med avdrag för uppgifterna om IWS, och med de uppgifter som återfinns bredvid rubriken "Totalt (med undantag av IWS)" i den tabell som återges i punkt 73 i det ifrågasatta beslutet, eftersom Ralf Pollmeier innehade mindre än 25 procent av kapitalet i IWS vid den tidpunkt då stödet beviljades. Uppgifterna om det "företag" som utgörs av Ralf Pollmeier skulle därmed understiga de tröskelvärden som anges i artikel 1.1 i bilagan till rekommendation 96/280, vilket innebär att det "företag" som utgörs av Ralf Pollmeier uppfyllde kriterierna för definitionen av små och medelstora företag. Sökanden uppfyller därmed kriteriet om oberoende i artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280.

35 Enligt sökanden är villkoren i artikel 1.6 i bilagan till rekommendation 96/280 (nedan kallad bestämmelsen om två på varandra följande räkenskapsår) tillämpliga på de kriterier som uppställs i de två första strecksatserna i artikel 1.1 (tröskelvärden avseende antalet anställda och omsättningen) och inte på kriteriet om oberoende i artikel 1.3 eller på tröskelvärdet på 25 procent som anges i artikel 1.4 i bilagan till rekommendation 96/280.

36 Sökandeföretaget har angett att det från den 1 juni 1998 på nytt har blivit oberoende i den mening som avses i artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280, att det därför uppfyller samtliga kriterier för definitionen av små och medelstora företag och att bestämmelsen om två på varandra följande räkenskapsår härvid saknar betydelse.

37 Sökanden anser att svaranden i vart fall gjorde en felaktig bedömning när den fastställde att en Pollmeier-grupp förelåg. Sökanden har betonat att det i verkligheten inte finns en enhetlig Pollmeier-grupp, utan på sin höjd en "grupp" som utgörs av företag i vilka Ralf Pollmeier innehar andelar, med vilken en "Pollmeier-Rietberg-grupp" kan sammanföras. Sökanden anser att det inte är tillräckligt att företagens ägare tillhör samma familj för att ekonomisk integrering mellan dessa företag skall föreligga. Enligt sökanden ger Ralf Pollmeiers andel om 23,25 procent i IWS sedan den 1 juni 1998 honom inte något avgörande inflytande eller kontroll. Sökanden har beträffande IWS särskilt betonat att John Gottwald, som sedan den 1 juni 1998 har varit ensam ansvarig, innehade denna ställning redan före den dagen. Sökanden har tillagt att Ralf Pollmeier aldrig tillbringat mer än en eller två dagar om året i Förenta staterna.

38 Enligt sökanden har Ralf Pollmeiers företag ingenting gemensamt med de företag i vilka andra medlemmar i familjen Pollmeier äger större delen av kapitalet, vare sig vad avser kundkrets eller leverantörer. Företagen är verksamma på olika marknader. De har inte heller gemensam bokföring eller gemensam personaladministration.

39 Sökanden har anmärkt att webbplatsen www.polmeier.com, till vilken en hänvisning finns i punkt 16 i det ifrågasatta beslutet, inte förnyats sedan länge. Sökanden har tillagt att en text som läggs ut på en webbplats inte i sig kan utgöra tillräcklig bevisning för en ekonomisk integrering.

40 Svaranden har för det första gjort gällande att sökanden inte var ett litet eller medelstort företag när stödet beviljades. Sökandeföretaget uppfyllde nämligen inte kriteriet om oberoende år 1998 och inte heller år 1999. Svaranden har betonat att begreppet företag enligt konkurrensrätten även inbegriper fysiska personer.

41 Svaranden har härvid betonat att det inte bestritts att Ralf Pollmeier kontrollerade företaget IWS fram till den 1 juni 1998 och att han därefter minskade sin andel i detta företag, eftersom han överlät 41 procent av andelarna till sin syster Doris Tegelkamp och 10 procent till John Gottwald, varför syskonen tillsammans innehade 89 procent av andelarna i IWS även efter den 1 juni 1998. Enligt svaranden utgjorde Ralf Pollmeier, dennes bror Ekkerhard Pollmeier och syster Doris Tegelkamp, som tillsammans ägde 89 procent av kapitalet i IWS, en "enhetlig delägargruppering".

42 Svaranden har angett att stödmottagaren enligt svarandens uppfattning utgörs av Pollmeier-gruppen och inte bara av sökanden.

43 Svaranden har för det andra hävdat att det beräkningssätt som anges i artikel 1.6–1.8 i bilagan till rekommendation 96/280 skall tillämpas på både stödmottagaren och dennes moderbolag.

44 Stödmottagaren är därför ett litet eller medelstort företag endast om åtminstone 75,01 procent av dess delägare utgörs av små eller medelstora företag.

45 Svaranden anser att definitionen av små och medelstora företag inte skall tillämpas mekaniskt och formalistiskt. Svaranden anser att det inte är alla företag som formellt uppfyller definitionen av små och medelstora företag som i verkligheten är små eller medelstora företag. Genom rekommendationen möjliggörs tvärtom uttryckligen en viss flexibilitet och därmed ges möjlighet att beakta stödmottagarens verkliga ekonomiska styrka, vilken formell ställning denna än har.

46 Svaranden har anmärkt att denna tolkning inte står i strid med små och medelstora företags behov av rättssäkerhet och "planeringssäkerhet". Enligt svaranden är det just de verkliga små och medelstora företagens rättssäkerhet och "planeringssäkerhet" som nödvändiggör att dessa inte missgynnas i förhållande till konkurrenter vars situation som helhet skiljer sig från de små och medelstora företagens.

47 Svaranden har med avseende på den påstått felaktiga bedömningen betonat att sökandeföretaget inte förmått visa att det under den ifrågavarande tiden led av strukturella hinder som är typiska för små och medelstora företag. Svaranden har hänvisat till webbplatsen för IWS, som numera kallas Hardwood. Av denna framgår enligt svaranden att Pollmeier-gruppen har en global integrerad strategi.

Förstainstansrättens bedömning

48 Förstainstansrätten skall först och främst bedöma sökandens argument att svaranden grundade beslutet på en definition av begreppet små och medelstora företag som avviker från den definition som anges i rekommendation 96/280, eftersom svaranden fann att stödmottagaren bestod av "Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och IWS".

49 I punkt 71 i beslutet anges i detta hänseende följande:

"Under åren 1996 och 1997 bestod stödmottagaren av Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och IWS. Alla dessa företag kontrolleras direkt eller indirekt av Ralf Pollmeier och bedriver samma eller parallella verksamheter. Man kan därvid fastställa att de är ekonomiskt integrerade. Man kan inte hävda att något av dessa företag utgör en oberoende ekonomisk enhet. Graden av ekonomisk integrering är tillräckligt hög för att komma till slutsatsen att IWS tillsammans med de båda europeiska Pollmeier-sågverken utgör en ekonomisk enhet."

50 Förstainstansrätten erinrar om att det följer av fast rättspraxis att, när fysiska eller juridiska personer som i rättsligt hänseende är separata utgör en ekonomisk enhet skall de behandlas som ett enda företag med avseende på tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 12 juli 1984 i mål 170/83, Hydrotherm, REG 1984, s. 2999, punkt 11, och, analogt, förstainstansrättens dom av den 29 juni 2000 i mål T-234/95, DSG mot kommissionen, REG 2000, s. II-2603, punkt 124).

51 På området för statligt stöd uppkommer frågan huruvida en ekonomisk enhet föreligger särskilt när mottagaren av ett stöd skall identifieras (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 14 november 1984 i mål 323/82, Intermills mot kommissionen, REG 1984, s. 3809, punkterna 11 och 12; svensk specialutgåva, volym 7, s. 685). I detta avseende har fastställts att kommissionen har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa om företag tillhörande en koncern skall betraktas som en ekonomisk enhet eller som rättsligt och ekonomiskt självständiga företag vid tillämpningen av statliga stödordningar (se, för ett motsvarande synsätt, förstainstansrättens dom av den 25 juni 1998 i de förenade målen T-371/94 och T-394/94, British Airways m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. II-2405, punkterna 313 och 314, och, analogt, domen i det ovannämnda målet DSG mot kommissionen, punkt 124).

52 Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning innefattar att beakta och bedöma komplicerade ekonomiska förhållanden. Det ankommer inte på gemenskapsdomstolarna att ersätta beslutsfattarens bedömningar — särskilt inte de ekonomiska — med sina egna bedömningar. Förstainstansrätten skall således härvid begränsa sin prövning till att kontrollera att reglerna för handläggning och motivering har följts, att uppgifterna om de faktiska omständigheterna är materiellt riktiga, att bedömningen av dessa omständigheter inte är uppenbart oriktig och att det inte förekommit maktmissbruk (se förstainstansrättens dom av den 14 maj 2002 i mål T-126/99, Graphischer Maschinenbau mot kommissionen, REG 2002, s. II-2427, punkt 32).

53 Det följer dessutom av ordalydelsen i artiklarna 87.3 EG och 88 EG att kommissionen "kan" anse att det stöd som avses i den förstnämnda av dessa bestämmelser är förenligt med den gemensamma marknaden. Även om kommissionen alltid skall ta ställning till huruvida statligt stöd, över vilket den utövar sin kontroll, är förenligt med den gemensamma marknaden — även om stödet i fråga inte har anmälts till kommissionen (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, Frankrike mot kommissionen, även kallat Boussac Saint Frères, REG 1990, s. I-307, punkterna 15–24; svensk specialutgåva, volym 10, s. 303) — är kommissionen således inte skyldig att förklara att sådant stöd är förenligt med den gemensamma marknaden (se, analogt, domstolens dom av den 13 februari 2003 i mål C-409/00, Spanien mot kommissionen, REG 2003, s. I-1487, punkt 94).

54 Förstainstansrätten erinrar om att kommissionen är bunden av de gemenskapsriktlinjer och de meddelanden som den antar beträffande kontroll av statligt stöd i den mån som de inte avviker från reglerna i fördraget och accepteras av medlemsstaterna (domen i det ovannämnda målet Spanien mot kommissionen, punkt 95, och domstolens dom av den 29 april 2004 i mål C-91/01, Italien mot kommissionen, inte offentliggjort i rättsfallssamlingen ännu, punkt 45).

55 Sökanden anser i förevarande mål att bestämmelserna i rekommendation 96/280 formulerats på ett sådant sätt att kommissionen, med avseende på definitionen av små och medelstora företag inte har något utrymme för skönsmässig bedömning utanför de begränsningar som följer av denna rekommendation.

56 Förstainstansrätten erinrar härvid om att det framgår av punkt 1.2 i riktlinjerna för små och medelstora företag att kommissionens gynnsamma inställning vad avser statligt stöd till små och medelstora företag är befogad med hänsyn till brister på marknaden som leder till att dessa företag måste klara av ett antal hinder som kan bromsa en socialt och ekonomiskt önskvärd utveckling av dessa.

57 Det följer av punkt 3.2 i riktlinjerna för små och medelstora företag att tre villkor skall vara uppfyllda för att ett företag skall kunna definieras såsom ett litet eller medelstort företag i den mening som avses i dessa riktlinjer, nämligen kriteriet avseende antalet anställda, det finansiella kriteriet och kriteriet om oberoende (se domen i det ovannämnda målet Italien mot kommissionen, punkterna 46 och 47).

58 Beträffande det sistnämnda kriteriet föreskrivs i artikel 1.3 i bilagan till rekommendation 96/280 att med ett oberoende företag avses ett företag, i vilket ett enskilt företag eller flera företag gemensamt, som inte uppfyller definitionen på små och medelstora företag inte innehar 25 procent eller mer av kapitalet eller rösträtten.

59 I artikel 1.4 i bilagan till rekommendation 96/280 föreskrivs vidare att vid beräkning av de trösklar som avses i artikel 1.1 är det nödvändigt att lägga samman de relevanta siffrorna för mottagarföretaget och för alla företag som det direkt eller indirekt kontrollerar genom innehav av 25 procent eller mer av aktiekapitalet eller av rösträtten.

60 Det skall påpekas att beslutsdelen i en rättsakt inte kan skiljas från motiveringen, vilket innebär att beslutsdelen vid behov skall tolkas med beaktande av de skäl som föranledde att beslutet antogs (domstolens dom av den 15 maj 1997 i mål C-355/95,

TWD mot kommissionen, REG 1997, s. I-2549, punkt 21, och domen i det ovannämnda målet Italien mot kommissionen, punkt 49).

61 I förevarande fall framgår det bland annat av artonde, nittonde och tjugonde skälen i rekommendation 96/280 och av punkt 3.2 i riktlinjerna för små och medelstora företag att syftet med kriteriet om oberoende är att säkerställa att de åtgärder som vidtas för små och medelstora företag verkligen kommer de företag till godo, vars storlek utgör ett hinder och inte de företag som tillhör en koncern och som därmed har tillgång till finansiering och stöd som de konkurrenter inte har som är av samma storlek, men som inte tillhör en koncern. Det framgår även att juridiska enheter som består av små och medelstora företag, som bildar en gruppering, vars ekonomiska makt i realiteten är större än ett litet eller medelstort företags skall uteslutas för att endast de verkligt oberoende små och medelstora företagen skall återstå. Det skall vidare säkerställas att definitionen av små och medelstora företag inte kringgås av rent formella skäl.

62 Artikel 1.3 och 1.4 i bilagan till rekommendation 96/280 skall således tolkas mot bakgrund av detta syfte, varför uppgifter om ett företag, även om företaget till mindre än 25 procent ägs av ett annat företag, skall beaktas vid beräkningen av de tröskelvärden som anges i artikel 1.1 i bilagan till rekommendation 96/280 när företagen, trots att de formellt är åtskilda, utgör en ekonomisk enhet (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovannämnda målet Italien mot kommissionen, punkt 51).

63 Härav följer att kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa om företag tillhörande en grupp skall betraktas som en ekonomisk enhet eller som rättsligt och ekonomiskt självständiga företag vid tillämpningen av reglerna om statligt stöd inte har ändrats genom att meddelanden antagits på området. Kommissionen kan nämligen anse att ett företag som ingår i en ekonomisk enhet inte uppfyller kriterierna för definitionen av små och medelstora företag, även om företaget till mindre än 25 procent ägs av ett annat företag i samma ekonomiska enhet.

64 Svaranden hade därför befogenhet att fastställa huruvida sökanden tillhörde en grupp som skulle betraktas som en ekonomisk enhet och att därefter kontrollera huruvida denna grupp uppfyllde kriterierna i artikel 1.1 i bilagan till rekommendation 96/280.

65 Sökandens anmärkning att det ifrågasatta beslutet bygger på felaktig rättstillämpning, eftersom svaranden använt en definition av begreppet små och medelstora företag som avviker från definitionen i rekommendation 96/280 och riktlinjerna för små och medelstora företag kan under dessa förhållanden inte godtas.

66 Härav följer även att sökandens argument att artikel 1.8 i bilagan till rekommendation 96/280 inte skall tillämpas för att fastställa vilka företags uppgifter som skall beaktas i den mening som avses i artikel 1.4 i bilagan till rekommendation 96/280 är verkningslöst. Frågan huruvida Ralf Pollmeiers andel i kapitalet i IWS översteg 25 procent är nämligen inte avgörande för bedömningen av om detta företag tillhörde den ekonomiska enhet som åtnjutit stöd. Den omständigheten att Ralf Pollmeier överlät andelar den 1 juni 1998 saknar således i sig betydelse för lösningen av förevarande tvist.

67 Förstainstansrätten skall vidare bedöma om kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fastslog att de olika företag som tillhörde Ralf Pollmeier och dennes familj utgjorde en ekonomisk enhet, eftersom förhållandena mellan sökanden och de övriga företag som ägdes av medlemmar i familjen Pollmeier var av ett annat slag än vad som i allmänhet är fallet mellan åtskilda och självständiga företag.

68 Det är i förevarande mål ostridigt att sökanden ingick i en företagsgrupp som Ralf Pollmeier började grunda år 1987. När stödet beviljades innehades sökandeföretagets kapital nämligen i sin helhet av Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb,

Rietberg, vars kapital i sin tur innehades till 100 procent av Ralf Pollmeier. Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, innehade därutöver 60 procent av Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, och Ralf Pollmeier innehade direkt den resterande delen av detta företags kapital.

69 Fram till den 1 juni 1998 innehade vidare Ralf Pollmeier 74,25 procent av andelarna i IWS och hans bror innehade de kvarvarande andelarna. Det är vidare ostridigt att denna förändring av IWS:s kapitalstruktur inträffade den 1 juni 1998, det vill säga tre dagar efter den 27 maj 1998, den dag då sökanden ingav sin ansökan om investeringsstöd. Enligt sökandens obestridda uppgifter har vidare 41 procent av de andelar Ralf Pollmeier innehade i IWS överlåtits till dennes syster och 10 procent till John Gottwald som inte tillhör familjen Pollmeier. Sedan dess innehar Ralf Pollmeier och medlemmar i hans familj (hans bror och syster) 89 procent av andelarna i IWS.

70 Förstainstansrätten konstaterar härutöver att sökanden och företagen IWS, Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, och Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, bedriver identisk eller parallell verksamhet, vilket motiverar slutsatsen att företagen är ekonomiskt integrerade. I punkterna 16 och 17 i det ifrågasatta beslutet har svaranden angett följande:

"På Pollmeier-gruppens webbplats beskrivs de olika företagen i Pollmeier-gruppen, däribland [IWS], som 'driftställen' för Pollmeier-gruppen. ... Distributionen av IWS-produkterna i Europa sköttes till den 17 januari 1999 via Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, på grundval av ett agenturavtal ... Ända till den 1 juni 1998 leddes samtliga företag i Pollmeier-gruppen mer eller mindre direkt av Ralf Pollmeier via Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg. Eftersom de

är verksamma på samma marknad och kontrolleras av samma person åtnjuter de inte någon ekonomisk autonomi alls och kan därmed betraktas som delar av en enda ekonomisk enhet."

71 Sökanden har, för att bestrida dessa konstateranden, begränsat sig till att göra gällande att samma verksamhet inte bedrevs vid sågverken i Creuzburg och Malchow som vid IWS, att de inte arbetade tillsammans och att de inte styrdes gemensamt. Det fanns inte heller någon gemensam bokföring eller personaladministration. Sökandeföretaget har tillagt att det och IWS inte är verksamma på samma marknad. Sökanden har i detta hänseende gjort gällande att verksamheten vid sågverken i Creuzburg och Malchow koncentrerats på sågverksverksamhet, medan IWS tillverkar plywood.

72 Sökanden har emellertid inte anfört någon avgörande omständighet som motsäger svarandens konstateranden.

73 Beträffande påståendet att de olika företag som innehas av familjen Pollmeier inte kontrolleras gemensamt, har sökanden inte bestritt uppgifterna avseende de andelar som innehas av familjen, men anser, utan att ge något stöd för sina påståenden, att andelsinnehavet inte utvisar att någon verklig kontroll utövas.

74 Med beaktande av att sökandeföretaget är förbundet med de övriga företagen i Pollmeier-gruppen och av att alla företagen utövar likartad verksamhet har sökandeföretaget inte heller kunnat anföra något stöd för att det inte kan dra fördel av att de övriga företagen i Pollmeier-gruppen är verksamma på marknaden

eller av de befintliga sågverkens teknik. Det måste därför anses att sökanden undgår de hinder som består i svårigheter att få tillgång till teknik och till de distributionsnät som är nödvändiga för att få tillträde till marknaden, hinder som små och medelstora företag vanligen ställs inför.

75 Sökanden har därmed inte visat att svaranden har gjort en uppenbart oriktig bedömning när den fastslog att de olika företag som tillhörde Ralf Pollmeier och hans familj utgjorde en ekonomisk enhet.

76 Med avseende på sökandens invändning att svaranden inte i tillräcklig mån redogjort för dessa omständigheter under det administrativa förfarandet, är det tillräckligt att ange att det framgår av anmodan att avge yttranden i enlighet med artikel 88.2 EG över det ifrågavarande stödet som offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 9 juni 2001 att svaranden i den del av meddelandets sammanfattning som bar rubriken "Bedömning av stödet" konstaterade att "[d]et finns vissa indikationer på att de olika juridiska personerna eventuellt verkar under samma ledning och att deras produktion är samordnad såsom inom ett enda företag". Svaranden tillade att den "[hyste] tvivel huruvida den enda juridiska personen Pollmeier Malchow GmbH kan anses vara stödmottagare". Av svarandens skrivelse av den 13 mars 2001, i vilken denna delgav Förbundsrepubliken Tyskland sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 EG och i synnerhet fråga 8 i detta beslut framgår vidare att svaranden anmodade Förbundsrepubliken Tyskland att inkomma med upplysningar med avseende på förhållandena mellan Ralf Pollmeier, Ekkerhard Pollmeier och Doris Tegelkamp, eftersom de sistnämnda föreföll vara delägare i företag i Pollmeier-gruppen eller styra dessa. Sökandens argument saknar stöd i sakomständigheter och skall därför underkännas.

77 Svaranden kunde således, utan att göra en uppenbart oriktig bedömning, finna att sökanden och företagen IWS, Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, och Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, på grund av sina ekonomiska band, integreringen av vissa delar av deras struktur och fördelningen

av företagsandelarna utgjorde en enda ekonomisk enhet och att IWS därmed skulle beaktas då stödmottagaren definierades.

78 Med hänsyn till att sökanden inte bestritt att gruppen inte uppfyllde kriterierna för små och medelstora företag när uppgifterna avseende IWS inkluderades, hade svaranden fog för att finna att stödmottagaren var ett stort företag.

79 Härav följer att svaranden hade fog för att i punkt 86 i det ifrågasatta beslutet ange att "[e]ftersom stödmottagaren [var] ett stort företag [motsvarade] endast ett beviljat stöd upp till 35 % villkoren i stödprogrammet och följaktligen [kunde] det därför endast betraktas som befintligt stöd till denna nivå. Resterande 13,18 % [skulle] betraktas som nytt stöd" och vidare att "[e]ftersom detta beviljats utan samtycke från kommissionen [var] det olagligt".

80 Eftersom svaranden, utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning eller en uppenbart oriktig bedömning, kunde finna att de olika företag som innehades av Ralf Pollmeier och dennes familj utgjorde en enda ekonomisk enhet, framgår det slutligen att, oberoende av bestämmelsen om två på varandra följande räkenskapsår, överskred stödmottagaren de tröskelvärden som föreskrivs i kriterierna för definitionen av små och medelstora företag, eftersom uppgifterna för IWS skulle beaktas. Sökandens argument med avseende på ett påstått åsidosättande av artikel 1.6 i bilagan till rekommendation 96/280 är därför verkningslösa.

81 Härav följer att talan inte kan bifallas på den första och den tredje grunden.

Den andra grunden: Felaktig bedömning beträffande kringgående av kriterierna för definitionen av små och medelstora företag

82 Det följer av förstainstansrättens bedömning av den första och den tredje grunden att frågan huruvida kriterierna för definitionen av små och medelstora företag kringgåtts saknar relevans. Eftersom svaranden, utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning eller en uppenbart oriktig bedömning, nämligen kunde finna att de olika företag som innehades av Ralf Pollmeier och dennes familj utgjorde en enda ekonomisk enhet som inte kunde anses vara ett litet eller medelstort företag, framgår det att det inte längre är nödvändigt att bedöma huruvida bestämmelserna kringgåtts.

83 Av vad anförts följer att talan inte kan vinna bifall på den andra grunden och att talan därför skall ogillas.

Rättegångskostnader

84 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Svaranden har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet, skall svarandens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) Talan ogillas.

2) Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 oktober 2004.

H. Jung H. Legal

Justitiesekreterare Ordförande